

Γραμματική:

- Το απαρέμφατο του ενεργητικού παρακειμένου σχηματίζεται:
θέμα παρακειμένου + *isse*
π.χ. *amo – amavi – amavisse* = ότι αγάπησα
deleo – delevi – delevisse = ότι κατέστρεψα
lego – legi – legisse = ότι διάβασα
audio – audivi – audivisse = ότι άκουσα
- Το απαρέμφατο του παρακειμένου είναι πάντοτε **ειδικό**. Το υποκείμενό του βρίσκεται σε **αιτιατική** και δηλώνεται, είτε πρόκειται για ταυτοπροσωπία είτε για ετεροπροσωπία.
π.χ. *Legatus hostes advenisse dicit.* (= Ο απεσταλμένος λέει ότι έφτασαν οι εχθροί.)
Legatus se advenisse dicit. (= Ο απεσταλμένος λέει ότι έφτασε ο ίδιος.)
- Με τους παθητικούς τύπους των λεκτικών και δοξαστικών ρημάτων το υποκείμενο του ρήματος και του ειδικού απαρεμφάτου είναι το ίδιο (ταυτοπροσωπία) και βρίσκεται σε πτώση ονομαστική. Το ρήμα όμως στην περίπτωση αυτή είναι προσωπικό και όχι απρόσωπο και πρέπει να συμφωνεί με το υποκείμενο στον αριθμό και στο πρόσωπο.
π.χ. *Hercules boves in eum locum adduxisse dicitur.* (= Λέγεται ότι ο Ηρακλής οδήγησε τα βόδια σε αυτό τον τόπο.)
Hostes advenisse dicuntur. (= Λέγεται ότι οι εχθροί έφτασαν.)
- Η αόριστη αντωνυμία *quidam, quaedam, quoddam*:
Κλίνεται όπως την αναφορική αντωνυμία *qui, quae, quod*, με την προσθήκη *dam* σε όλες τις πτώσεις.
- Το ουσιαστικό *bos* (=ο βούς, το βόδι)

	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	<i>Bos</i>	<i>Boves</i>
Γενική	<i>Bovis</i>	<i>Boum (bonum)</i>
Δοτική	<i>Bovi</i>	<i>Bubus (bobus)</i>
Αιτιατική	<i>Bovem</i>	<i>Boves</i>
Κλητική	<i>Bos</i>	<i>Boves</i>
Αφαιρετική	<i>Bove</i>	<i>Bobus (bubus)</i>

Άσκηση: Να κάνετε χρονική αντικατάσταση των τύπων:

convertit (*converto*= προσηλυτίζω), *sensit* (*sentio*= αισθάνομαι), *dicitur* (*dicor*=λέγομαι), *traxit* (*traho*= σύρω, τραβώ), *pergit* (*pergo*= κατευθύνομαι)

Γραμματική:

- Συντελεσμένοι χρόνοι της παθητικής φωνής όλων των συζυγιών σχηματίζονται περιφραστικά:

Παρακείμενος	amatus-a-um sum	deletus-a-um sum	lectus-a-um sum	auditus-a-um sum
Υπερσυντέλικος	amatus-a-um eram	deletus-a-um eram	lectus-a-um eram	auditus-a-um eram
Συντελεσμένος Μέλλοντας	amatus-a-um ero	deletus-a-um ero	lectum-a-um ero	auditus-a-um ero

Κλίνουμε το sum στον αντίστοιχο χρόνο, προσέχοντας ώστε η μετοχή να συμφωνεί με το υποκείμενό της στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση.

- Το απαρέμφατο παθητικού παρακειμένου σχηματίζεται:
Αιτιατική της μετοχής του παθητικού παρακειμένου + esse
π.χ. amatum esse
deletum esse
lectum esse
auditum esse

Το απαρέμφατο αυτό, όπως και το απαρέμφατο του ενεργητικού παρακειμένου, είναι πάντοτε **ειδικό** και το υποκείμενό του βρίσκεται σε πτώση **αιτιατική**.

- π.χ. Sallustius tradit milites occisos esse. (=Ο Σαλλούστιος παραδίδει ότι σκοτώθηκαν οι στρατιώτες.)
Sallustius tradit Catilinam occisum esse. (=Ο Σαλλούστιος παραδίδει ότι σκοτώθηκε ο Κατιλίνας.)

- Υπερθετικός των επιθέτων σχηματίζεται με την προσθήκη των καταλήξεων -issimus, -issima, -issimum στη ρίζα του επιθέτου.
π.χ. parvus: parvissimus, parvissima, parvissimum
nobilis: nobilissimus, nobilissima, nobilissimum
- Η κοινωνική τάξη εκφράζεται κανονικά μόνο με γενική της ιδιότητας, π.χ. vir nobilissimi generis. Οι χαρακτηριστικές ή πνευματικές ιδιότητες εκφράζονται είτε με γενική είτε με αφαιρετική της ιδιότητας.

Άσκηση: Να γίνει χρονική αντικατάσταση των ρημάτων του κειμένου 19.

Γραμματική:

- Μετοχή του ενεστώτα:
Για α΄ και β΄ συζυγία: Ενεστωτικό θέμα + ns: ama-ns (amantis), dele-ns (delentis)
Για γ΄ και δ΄ συζυγία: Ενεστώτικό θέμα+ e-ns: leg-e-ns (legentis), audi-e-ns (audientis)
- Η μετοχή του ενεστώτα έχει ενεργητική σημασία. Μετοχή ενεστώτα διαθέτουν και τα αποθετικά ρήματα, αφού η σημασία τους είναι ενεργητική. Κλίνεται όπως τα μονοκατάληκτα τριτόκλιτα επίθετα, με τη διαφορά ότι σχηματίζει την αφαιρετική σε –e (σε –i τη σχηματίζει μόνο όταν χρησιμοποιείται επιθετικά).
- Η μετοχή του μέλλοντα σχηματίζεται από το θέμα του σουπίνου σε –turus-a-um (-surus-a-um) και κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα.
π.χ. amaturus-a-um
deleturus-a-um
lecturus-a-um
auditurus-a-um
Και αυτή η μετοχή έχει ενεργητική σημασία. Μετοχή μέλλοντα έχουν και τα αποθετικά ρήματα.
- Η μετοχή του ενεστώτα εκφράζει πράξη σύγχρονη
Η μετοχή του μέλλοντα εκφράζει πράξη μεταγενέστερη
Η μετοχή του παθητικού παρακειμένου εκφράζει πράξη προγενέστερη
(βλ. παραδείγματα στο βιβλίο, σελ. 146)
- Η μετοχή συμφωνεί με το υποκείμενό της στο γένος, στην πτώση και στον αριθμό. Το υποκείμενο της συνημμένης μετοχής είναι το ίδιο με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία βρίσκεται.
Π.χ. Claudius exclusus prorepserat (=Ο Κλαύδιος σερνόταν διωκόμενος)
- Η επιθετική μετοχή ισοδυναμεί με αναφορική πρόταση.
Π.χ. vela praetenta (quae praetenta erant) foribus = Παραπέτασμα που κρεμόταν μπροστά στην πόρτα.
- Πολύ συνηθισμένη είναι η επιρρηματική χρήση της μετοχής (χρονική, αιτιολογική, εναντιωματική, υποθετική κ.τ.λ.)
Πολύ περιορισμένη είναι η κατηγορηματική χρήση της μετοχής. Εξαρτάται από ρήματα αισθήσεως (ακούω, βλέπω κ.τ.λ.)
- Η μετοχή του μέλλοντα και το sum (σε όλους τους χρόνους) σχηματίζουν τη λεγόμενη ενεργητική περιφραστική συζυγία, η οποία εκφράζει επικείμενη πράξη, πρόθεση κ.τ.λ.
Ενεστώτας amaturus sum πρόκειται να αγαπήσω
Παρατατικός amaturus eram επρόκειτο να αγαπήσω
Μέλλοντας amaturus ero θα αγαπήσω
- Η μετοχή του μέλλοντα + esse σχηματίζει το απαρέμφατο του μέλλοντα
amaturum – a –um esse, amatutos –as – a esse